

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Skribenten Nik. Fred. Sev. Grundtvigs Literaire Testamente

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 16. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1827_455-txt-shoot-idm568/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Sag mellem mig og mine rette Læsere, at hvor vi høre Anders Bøff, det være sig fra Hoveddommet eller Hedenkabet, der lytte vi, og afgjøre for Resten med os selv, om vi kan svare venlig eller fiendtlig; og at f. Ex. Shakspear, som herde, jeg veed ikke selv, til hvilket Kirke: Sogn, er Messer: Skalden i det ny Europa, som ikke blot Skaldene, men ogsaa Bog:Ornene skal læres til at respectere, om de ellers vil have synderlig Respekt i Norden. For Total: Indtrykket af min Skrift er jeg derfor slet ikke bange, og de Læsere, som det mislykkes, har taget meget mere fejl, da de læste mine Bøger, end jeg, da jeg skrev dem; men netop fordi jeg sædvanlig skrev i en Sum, skrev helst korte Begreb af min egen lille Verdens:Kronike, netop derfor er jeg sikker på at læse langt mere spiklevs, end nogen anden dansk Skribent, og ligesom det vist har skaffet mig Part i mange Læsere, jeg mindst ventede, har det vist ogsaa skidt mig ved Endeel, jeg gjorde sikker Regning paa.

Sagen er kortelig denne, at da Christendommens Land udgik i Døden, at kalde Barbarerne til Døds: vendelse og Tro, og at omskabe Døden til en frugtbar Mark, med Libanons Herlighed, med Carmels og Sarons Prydelse, hvad uægtelig er en smuk poetisk Beskrivelse paa Christendommens historiske Virkninger i det ny Europa, hvad enten saa den gamle ebraiske Seer saae det, eller ikke; dengang havde man, desværre, allerede saa omtrent skrevet Christen: Bø-

rets Historie i Glemme: Bogen, eller blidte sig dog ind, at den Land, der skabte sig sit Folk af alle Andre, og havde oeralt den Stærkeres Ret, han maatte naturligvis ogsaa blive alle Folks Land, naar man kun bortryddede de udbortes Hindringer, nemlig Afguds: Husene og de trodsige Afguds: Dyrkere. At Sligt kunde lykkes saa godt, som det lykkedes, er vist nok et Udunder, som gjør Christendommens Land udbødelig Gode, men, alt andet tilfødesat, kan man nok begribe, at der saavel i Stor: Britannien, som fra Donau til Vardø: Havn, baade var Mange, som, naar de hørte Riidet, kun brød sig lidt om Landet, og derfor Endeel, som vel lod de gamle Gude: Navne og Tempel: Skikke gaas ad Glemme, men holdt dog fast ved deres naturlige Grund: Begreb om Fors: holdet mellem Land og Stov, mellem Gud og Men: neske, hvor slet det saa end rimede sig med de christelige Forestillinger. Dette gik saameget desbedre an, som Neophyterne sædvanlig hverken kunde læse eller skrive, kunde endnu mindre Latin, og var meget maadelige Philosopher, medens paa den anden Side Missionairerne tit bar sig ad med at samle Kirke: Gængere, som man nu ogsaa tit samler Bøger til Biblioteker, gjorde Ceremonierne til Hoved: Sagen, og gav i det Mindste to Styks: Helgene for hver Gud. Desuagtet maa man dog ikke, som Etik har været, over der meget baade Latterlige og Sorgelige, som Historien ved denne Lelighed meder, glemme, hvad sandt er,

at Middel-Aldrens Munk og i Grunden forsødt meget bedre at udbrede Christendommen og omsende Hedninger, end vore Missionairer enten i Ostindien eller Grønland; thi at tale om Christendom med Barbarer, som Vesteren talde med jødiske Skrifter, Kloge, eller Apostelen med Philosopherne i Athenen, røber i det Mindste stor Mangel paa Menneske-Kundskab, og en meget overfladelig Skrifts-Klogskab, da haade Landen og Ordet raader os at syre Meget med Lidet, at bænke Gæsterne, for vi synne dem, og at fange Fiskene, for vi stille dem ad.

Middel-Aldrens kirkelige Grund-Self, som endnu er vor Arve-Synd, bestod da deri, at der ikke var to aabne Dørre paa Kirken, men at hvem der lod sig lokke derind, om det end siden angrede ham, dog skulde blive der til sin Død, og havde kun i Døden frit Valg mellem Kirke-Gaarden og Galge-Rakken. Herved skabtes det Chaos, hvoormed vi endnu maa drages; thi da Christendommens Land virkelig indtog Mange, og skaber altid Lys i sit Rige, saa var det nødvendigt, at de tvungne Besændere af al Magt forfalskede Christendommen efter deres egne aandelige Drømme og fiodelige Lyster, og at de Ende protesterede, hvoormed der opkom en stendtig Giering, som maatte føre til en voldsom Eklisiamise, da man ei med Kamp vilde høre, hvad man med Magt havde skabt.

